

SIUNTION KUNTA SJUNDEÅ KOMMUN

Korkein hallinto-oikeus

Saapunut 13.06.2008

Lähteitä 2 No 1731/1/08

6.6.2008

ad

perh

Korkeimmalle hallinto-oikeudelle

Valitus Helsingin hallinto-oikeuden 8.5.2008 päätöksestä 08/0443/5 dnro 01071/07/5404, joka koskee Thure Lindebergin maa-aineslupahakemusta

Vaatus:

Helsingin hallinto-oikeuden päätös on kumottava ja Siuntion ympäristölautakunnan päätös 10.1.2007 § 25 saatettava voimaan.

Perustelut:

Siuntion ympäristölautakunta viittaa ensisijaisesti 10.1.2007 § 25 päätöksensä perusteluihin, joissa on seikkaperäisesti käyty läpi hylkäysperusteet. Helsingin hallinto-oikeus ei ole oman päätöksensä perusteluissa esittänyt mitään sellaista, mihin lautakunnan päätöksessä ei olisi jo otettu kantaa. Hallinto-oikeuden päätös perustuu pääasiassa maisemavaikutusten vähättelyyn.

Eurooppalaisessa maisemayleissopimuksessa (valtiosopimukset 14/2006) 1 artiklassa on määritelmä: "maisema" tarkoittaa aluetta sellaisena kuin ihmiset sen mieltävät ja jonka ominaisuudet johtavat luonnon ja/tai ihmisen toiminnasta ja vuorovaikutuksesta. Yleissopimus koskee yhtä lailla huomattavina pidettäviä maisemia kuin arkiympäristöjä ja huonolaatuistakin maisemia. Sopimuksen tavoitteena on maisemansuojelun, -hoidon ja suunnittelun edistäminen.

Kunnassa maisema-asiantuntijana ja kuntalaisten edustajana toimii ympäristölautakunta, joka hoitaa rakennus- ja maa-aineslupia sekä ympäristöasioita. Maa-aineslain 4a §:n mukaan kunnan tehtävänä on ohjata ja valvoa maa-ainesten ottamista kunnassa. Maa-aineslain 3 §:n mukaisten maisema- ja luontoarvojen tunnistaminen ja huomioiminen kuuluu siksi ensisijaisesti ympäristölautakunnalle, joka lupamenettelyssä omalta osaltaan ohjaa maa-ainesten ottamista kunnassa. Lautakunta katsoi, että lupahakemus kohdistui paikkaan, johon lupaa ei voi eikä saa myöntää. Tätä näkemystä on seikkaperäisesti

SIUNTION KUNTA SJUNDEÅ KOMMUN

perusteltu maisema- ja luontoarvojen kannalta, tukena myös valtakunnallisesti yhdenmukaisin menetelmin laadittu Uudenmaan kallioalueselvitys (Alueelliset ympäristöjulkaisut 350) sekä Uudenmaan ympäristökeskuksen selkeä lausunto. Lautakunnan näkemystä maa-aineslain 3 §:n mukaisten luvanmyöntämistapojen olemassaolosta ei voida pitää lainvastaisena.

Helsingin hallinto-oikeuden tulkinta maa-aineslaista on ristiriidassa eurooppalaisen maisemayleissopimuksen suojelutavoitteen kanssa. Tulkinta tekee mahdottomaksi myös kunnalle annetun maa-aineslain 4a §:n mukaisen ohjaustehtävän suorittamisen. Kieltämällä ottamisen hakemuksen kohteena olevalla harvinaisen selvästi sopimattomalla paikalla ympäristölautakunta pyrkii ohjaamaan hakemukset muualle. Ottamisen ohjaustehtävä ei kuulu hallinto-oikeudelle vaan on laissa määrätty kunnan sekä alueellisen ympäristökeskuksen tehtäväksi.

Siuntion maisemat ovat kauniit ja kuntalaiset ja kunnan päättäjät ovat niistä tietoisia ja pyrkivät niitä vaalimaan, mistä osoituksena mm. Siuntion kulttuuriympäristöohjelma (Suomen ympäristö 367, 1999).

Pikkalan kartanon kulttuurimaisema ja jokilaakso muodostavat Etelä-Siuntiossa arvokkaan maiseman solmukohtan, jota ympäröi arvokkaat kallioalueet. Alue sisältyy museoviraston arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin, joka ohjelma oli juuri lausunnolla. Lisäksi Pikkalanjokilaakso on osa valtakunnallisesti arvokasta kulttuurimaisema-alueita ja itse ottamisen kohteena oleva kallio on Uudenmaan kallioalueselvityksessä määritelty valtakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi.

Maisemalla ei ole selkeää rajaa, vaan sen erilaiset osa-alueet liittyvät saumattomasti toisiinsa. Valtakunnallisesti arvokkaaksi on yleensä määritelty suhteellisen suppea maiseman tai kallioalueen ydinalue. Rajaus ei ole kuitenkaan tarkka, vaan kaunista maisemaa / arvokasta luontoa on molemmin puolen rajaa. Kun luokitus lähtee arvokkaimmasta päästä, voidaan todeta, että alueellisesti ja paikallisesti arvokkaita ovat vähintäänkin valtakunnallisiin alueisiin rajoittuvat alueet. Ne ovat yhtä lailla säilyttämisen arvoisia, ja niiden suojelu on valtakunnallisesti arvokkaiden alueiden säilymisen kannalta olennaisen tärkeää.

Valtakunnallisen kohteen rajauksen sisälle tai läheisyyteen tuleva maisemahäiriö pilaa maisemaa laajasti ympärillään, ja haitallinen vaikutus vähentää valtakunnallisesti arvokkaan alueen arvoa.

Suunniteltu ottamispaikka kuuluu siksi myös laajempaan kulttuurimaisemaan, se on vain 10 sekunnin etäisyydellä Pikkalan kulttuurimaiseman solmukohtasta; ottaminen tulisi näkymään tien vieressä olevana maisemahäiriönä, jonka näkeminen pilaisi Pikkalan kulttuuriympäristöalueen kokemisen ja vaikutelman Siuntion kauniina kuntana.

Valtio on maisemayleissopimuksessa, 5 ja 6 artiklat, sitoutunut edistämään maisemakoulutusta asiantuntijoille ja julkisen sektorin ammattilaisille; Helsingin hallinto-oikeuden päätös selvästi osoittaa, että siihen on tarvetta.

SIUNTION KUNTA SJUNDEÅ KOMMUN

Valtio on lisäksi sitoutunut tunnistamaan maisemansa koko alueellaan ja arvioimaan näin määritetyt maisemat, ottaen huomioon asianosaisten ja väestön niille antaman erityisarvon.

Kallioalueinventointia 350/2004 voidaan pitää yrityksenä tunnistaa kalliomaisemat maisemayleissopimuksen tarkoittamalla tavalla. Julkaisun johdannoissa todetaan, että tutkimuksen päätavoitteena on olla apuna ja tietopohjana sovellettaessa maa-aineslain säännöksiä lupamenettelyssä. Maa-aineslain ottamismääräysten keskeinen tarkoitus on ohjata maa-ainesten ottamista niin, että maiseman ja luonnon arvojen suojelu voidaan turvata kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Helsingin hallinto-oikeus on päätöksensä perusteluissa antanut kallioalueselvitykselle hyvin vähän painoarvoa, mitä voi vain ihmetellä kun kuitenkin on kysymys koko maata kattavasta tutkimuksesta, joka on tehty yhdenmukaisin menetelmin. Tutkimuksessa mainitut kallioalueet on objektiivisin perustein todettu valtakunnallisesti arvokkaiksi, ja tämä on tapahtunut ennen ottamishakemuksen jättämistä. Se, että kaikista kallioalueiden kolkista ei ole kirjoitettua tarkempaa kuvausta, johtuneen tarpeesta pitää selostus lyhyenä, mutta alueen rajaukset on kuitenkin tehty yhdenmukaisin kriteerein kokeneen asiantuntijan maastokäynnin pohjalta.

Maa-aineslupahakemusta harkittaessa harvoin on olemassa yhtä selkeätä tausta-aineistoa, joka yhdessä muiden, aikaisemmin mainittujen seikkojen kanssa, osoittavat maa-aineslain 3 §:n luvanmyöntämistapojen kiistattoman olemassaolon.

Hallinto-oikeus on perusteluissaan katsonut, että kaivun alueen ja kantatie 51 välille jäävä metsä ja suojavalli rajoittaisi näkyvyyttä. Tämä on toiveajattelua. Metsää ei suojavallin ja tieyhteyden rakentamisen jälkeen ole sanottavasti, muutama puunrunko, joilla ei olisi juurikaan näkyvyyttä rajoittavaa vaikutusta.

Rakennettava suojavalli ja rinnakkainen tieyhteys pienen lammen pohjoispuolella muodostaisivat jo sinänsä vakavan maisemahäiriön aivan kantatien vieressä. Tieyhteyden rakentaminen raskaille kuljetuksille todennäköisesti pilaisi lammen edellytykset säilyä luonnontilassa; eli ympäristölupaviraston vesilain 15a §:n mukainen poikkeuslupa olisi tarpeen. Näitä lampia ei Siuntiossa, eikä Etelä-Suomessa ole monta, eikä edellytyksiä poikkeusluvan myöntämiseksi ole olemassa..

Hallinto-oikeus katsoo, että voimassa olevan yleiskaavan mukainen käyttö edellyttäisi kallion louhintaa ja pitää ilmeisesti sitä perusteluna sille, että luvan myöntämisedellytykset olisivat olemassa. Hallinto-oikeus jättää kokonaan huomioimatta sen tosiseikan, että kaavan vahvistamisen jälkeen on kunnan tietoon tullut kallioalueselvitys (350/2004), jossa kaavassa PT-alueeksi merkityn laajan alueen länsiosa on todettu valtakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi. Tätä tosiasiaa ei viranomaisen voi jättää huomioimatta. Maa-aineslupan käsittelyssä ottamistoiminta pitää pyrkiä ohjaamaan (MaaL 4a §) pois arvokkaalta alueelta, tässä tapauksessa kieltämällä ottamisen, koska se mm. turmelee maisemakuvaa (MaaL 3 §) oikeusvaikutteisella osayleiskaava-alueella.

Yleiskaavaa, jossa edellytetään tarkempaa suunnittelua ennen rakentamista, ei ainakaan voida pitää maa-aineslupaa puoltavana seikkana. Tarkemmassa suunnittelussa kallioalueselvityksen antama uusi tieto tulee ottaa huomioon, ja maa-aineslupan

SIUNTION KUNTA SJUNDEÅ KOMMUN

myöntäminen nyt vaikeuttaisi merkittävästi tulevaa suunnittelua. Tämä on tosiasia, ja tosiasiallisesti vanhentuneeseen yleiskaavaan viittaaminen ottamista puoltavana seikkana voi pitää harkintavallan väärinkäyttönä.

Helsingin hallinto-oikeus on katsonut, että vaikutuksia kaukomaisemaan ei ole, ja vaikutukset lähimaisemaan jäävät suhteellisen vähäisiksi. Edellä on käsitelty vaikutuksia myös Pikkalanjokilaakson maisemaan ja tiemaisemaan, joita on suoraa ja epäsuoraa, mutta ne ovat merkittäviä. Ottamisalueen lähimaisemana on laaja lähes puuton ja avonainen loivasti kaakkoon viettävä kallioalue, joka muodostaa erikoisen ja siksi arvokkaan ja kauniin lähimaiseman, jolla myös on yhteyttä kaukomaisemaan, laajojen näkymiensä kautta. Alue sisältyy siis myös kallioalueselvitykseen valtakunnallisesti arvokkaana alueena. Edellä kuvattu lähimaisema tuhoutuisi täysin, mitä ei voi pitää "suhteellisen vähäisenä" vaikutuksena. Kysymyksessä on selvä kauniin maisemakuvan turmeleminen sekä luonnon merkittävien kauneusarvojen ja erikoisten luonnonesiintymien tuhoutuminen MaaL 3 §:n vastaisesti.

Siuntion ympäristölautakunnalla on ollut harvinaisen hyvät ja pitävät perusteet hylätä Thure Lindebergin maa-aineslupahakemus. Lautakunnan päätös ei ole maa-aineslain vastainen. Paikallisena lupaviranomaisena lautakunnalla on parhaat edellytykset arvioida siuntiolaista maisemakuvaa ja sen arvoa kuntalaisille. Helsingin hallinto-oikeuden tulkinnan hyväksyminen johtaisi siihen, että maa-aineslain suojelutavoitteet heitetään romukoppaan ja Siuntion kunnan pyrkimykset suojella maisemiaan voidaan unohtaa.

Siuntion ympäristölautakunnan puolesta

Ympäristösihteerin Patrik Skult, FM

Liitteenä:

Siuntion kulttuuriympäristöohjelma, Suomen ympäristö 367/1999